

Fundació Joan Miró Barcelona

Sèrie Picasso

Fotografies de Joaquim Gomis

Comissària: Martina Millà

En col·laboració amb l'Arxiu Nacional de Catalunya

Del 19 de setembre de 2023 al 4 de febrer de 2024

Vestíbul i restaurant de la Fundació Joan Miró

Nota de premsa

La Fundació Joan Miró presenta l'exposició fotogràfica Sèrie Picasso

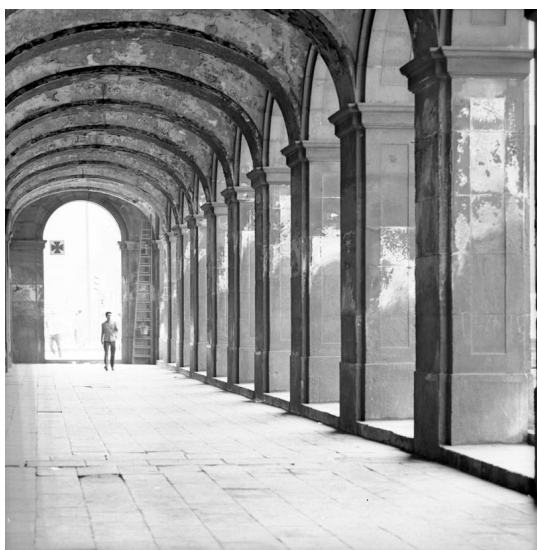
Barcelona, 19 de setembre de 2023. *Sèrie Picasso* és una mostra de fotografies que sorgeix de la revisió d'un àlbum de Joaquim Gomis (1902-1991) que porta el mateix títol, i coincideix amb l'any de la celebració del 50è aniversari de la mort de Pablo Picasso (1881-1973).

La mostra intenta esbrinar si Gomis va voler fer un *fotoscop* (fotollibre) de la Barcelona de Picasso. Gomis, fotògraf *amateur* i primer president de la Fundació Joan Miró, va començar a publicar *fotoscops* l'any 1952 i ho va fer al llarg de vint anys, gràcies a la complicitat del seu amic Joan Prats (1891-1970). Els fotollibres tenien temàtica diversa, i en el moment en què es van publicar van representar una novetat editorial, a la vegada que van ser molt apreciats en el context barceloní.

Conservat a l'Arxiu Nacional de Catalunya, el Fons Gomis conté el material fotogràfic que fou el punt de partida d'aquestes publicacions, i també carpetes amb projectes de *fotoscops* que no es van arribar a editar mai. Entre aquests, hi ha un conjunt de fotografies de finals d'agost de 1968 conegudes com a «Àlbum Picasso» o «Sèrie Picasso» que documenten una passejada que Joaquim Gomis va fer pels carrers del barri de la Ribera, on Picasso va viure, estudiar, treballar i socialitzar.

Picasso va arribar a Barcelona amb els seus pares l'any 1895 i hi va viure durant els seus anys d'adolescència i primera joventut, que van coincidir amb grans novetats urbanístiques al voltant de Ciutat Vella. Una d'aquestes va ser el parc de la Ciutadella, que va ser planejat i dissenyat per acollir l'Exposició Universal del 1888. El parc era un projecte urbanístic ple d'ambició modernitzadora per a la ciutat. Però Picasso també hi va viure temps de crisi, que coincidirien amb el final de les guerres de Cuba i la desfeta colonial del 1898.

Durant el trajecte, Gomis va fotografiar indrets com el Pla de Palau, l'edifici de la Llotja de Mar, els Porxos d'en Xifré, el Fossar de les Moreres o el carrer d'Avinyó, entre altres. També va retratar il·lustracions d'obres de Picasso i postals d'aquella Barcelona freqüentada per l'artista. N'és un bon exemple el menú del restaurant-cerveseria Els Quatre Gats, que Gomis juxtaposa a un bibelot que sembla mirar el menú i a una caixeta de pel·lícula fotogràfica AGFA. Aquests elements creen una natura morta en la qual el suport de la fotografia i la representació dels elements fotografiats es troben en una mateixa imatge, que inclou fins i tot un avatar de l'observador, un *alter ego* del mateix Gomis.

Joaquim Gomis. *Porxo de la casa Xifré*, Barcelona. 1968.
Fons Joaquim Gomis, dipositat a l'Arxiu Nacional de Catalunya.

© Hereus de Joaquim Gomis - Fundació Joan Miró, 2023

No ens ha de sorprendre que el passeig que va fer Gomis per la Barcelona de Picasso l'agost del 1968 coincidís amb un any cabdal per a la història del Museu Picasso al carrer de Montcada i amb l'inici del projecte arquitectònic del Centre d'Estudis d'Art Contemporani (CEAC), que Gomis va liderar amb Joan Miró, Josep Lluís Sert i Joan Prats.

L'estiu del 1968, any de revolta i grans canvis, Gomis va fer una visita als carrers que associem amb l'autor de *Les senyorettes del carrer d'Avinyó* (1907). Vist el material que en va resultar, sembla evident que Gomis va emprendre el seu recorregut amb un objectiu molt clar. Tot sembla indicar que va seguir fil per randa una llista dels llocs emblemàtics vinculats al pas de Picasso per la ciutat. Seguint el mateix *modus operandi* que els *fotoscops* publicats, la **Sèrie Picasso** esdevé, doncs, un reportatge exhaustiu de carrers, façanes i espais interiors i exteriors d'edificis en el qual Gomis va alternant vistes generals amb fotos de detalls.

Però al Fons Gomis hi ha fotografies d'altres anys que també retraten els llocs de Barcelona que Picasso sovintejava. Hi trobem instantànies de l'àlbum familiar dels Gomis, de començaments del segle XX, i altres dels anys quaranta, fetes pel mateix Joaquim Gomis. Justament en aquestes imatges de postguerra sembla com si el temps a Barcelona s'hagués aturat des del final de la guerra de Cuba, el 1898. De fet, hi

trobem escenes que, per la duresa de les condicions de vida que reflecteixen, ens remetent a les temàtiques del període blau de Picasso, que coincideix amb els seus darrers anys a Barcelona i la seva transició cap a la vida parisenca. Una fotografia de les vies desertes de l'estació del Nord ens fa pensar en els viatges dels artistes locals a Madrid i París, meques de l'art de la primera meitat del segle XX, a la vegada que evoca un paisatge emocional desolador i suspès en el temps.

També dels anys quaranta, hi ha una fotografia del carrer de Petritxol, on hi ha la galeria d'art Sala Parés, en la qual Picasso va exposar per primera vegada el 1901. A la imatge, s'hi poden veure unes ulleres de pinça de mida gegantina que servien de reclam publicitari d'una òptica i que ens fan pensar directament en el pinçanàs de Jaume Sabartés, secretari de Picasso. Aquest fet esdevé una coincidència visual sorprenent que ens obliga a preguntar-nos si Gomis en devia ser del tot conscient.

Joaquim Gomis. *Pintes i mantellina d'una botiga de la Rambla*. 1969. Fons Joaquim Gomis, dipositat a l'Arxiu Nacional de Catalunya.

© Hereus de Joaquim Gomis - Fundació Joan Miró, 2023

Les fotos més antigues del Fons Gomis que tenen relació amb aquesta temàtica picassiana, però, són de les primeres dècades del segle XX i pertanyen als àlbums de la família Gomis. Hi ha fotos del 1907 –l'any en què Picasso pintà *Les senyorettes del carrer d'Avinyó*–, dels anys de la Primera Guerra Mundial i fins i tot del 1917, un any cabdal per a l'art d'avantguarda a Barcelona, amb l'estrena de *Parade* al Liceu a càrrec dels Ballets Russos, a la qual van assistir tant Picasso com Miró.

Entre les fotos que Gomis va fer a la Foneria Gimeno, quan Joan Miró hi estava treballant per fondre uns dels seus primers assemblatges de bronze, també hi ha imatges del magatzem de la foneria, on, al costat del bust d'un prohoms vuitcentista del tot oblidat, havia quedat arraconat un model del cap de Picasso que Pablo Gargallo va esculpir el 1913.

Finalment, l'exposició inclou una fotografia del 1969 de l'aparador d'una antiga botiga de pintes i mantellines, també aturada en el temps i que ens evoca els retrats de dones amb mantellina, tan recurrents en l'obra de Picasso, i, en particular, la seva *Dona amb mantellina*, pintada el 1917, any del seu breu retorn a Barcelona.

L'exposició es presenta al vestíbul i també al restaurant de la Fundació Joan Miró, on es mostren altres fotografies d'aquells anys vinculades al menjar i el beure, sempre relacionades amb la Barcelona de Picasso.

Joaquim Gomis i Serdañons (Barcelona, 1902-1991), empresari, promotor artístic, col·leccionista i president de la Fundació Joan Miró entre el 1972 i el 1975, va ser un dels primers fotògrafs catalans a emprar un llenguatge modern. Durant més de cinc dècades, va desenvolupar una àmplia i rigorosa producció fotogràfica, que va estar vinculada als posicionaments artístics més avançats de la seva època. Va ser membre fundador d'ADLAN (Amics de l'Art Nou, 1932-1936) i del Club 49 (1949-1971), dos dels grups més actius en la difusió de l'art d'avantguarda a Catalunya entre el 1930 i el 1970. El seu fons fotogràfic és un valuós testimoni sobre la vida, l'obra, els paisatges i el procés creatiu de Miró, amb qui Gomis va mantenir un estret vincle d'amistat.

Les col·leccions de fotografia de Joaquim Gomis es conserven actualment al Fons Gomis de l'Arxiu Nacional de Catalunya, del qual la Fundació Joan Miró gestiona els drets. Aquest fons consta de 70.000 imatges i documentació complementària (cartes, reculls de premsa, llibres i catàlegs). Des de l'any 2012, la Fundació Joan Miró programa exposicions de fotografia al seu vestíbul. A partir de l'acord amb els hereus de Joaquim Gomis i la Generalitat de Catalunya, la Fundació s'encarrega de gestionar l'Arxiu Gomis, a més de difondre'n el fons i de potenciar l'estudi de l'obra del fotògraf. Amb aquesta voluntat, al vestíbul s'hi exposa temporalment l'obra de Gomis, alternant-la amb mostres d'altres creadors que han practicat la fotografia de manera *amateur*.

Imatges disponibles a: bit.ly/SeriePicassoGomis

Fundació Joan Miró **Barcelona**

Fundació Joan Miró
Parc de Montjuïc
08038 Barcelona
T +34 934 439 070
press@fmirobcn.org

www.fmirobcn.org